

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen	v upravnih prejemih:
celo leto K 24—	celo leto K 22—
pol leta 12—	pol leta 11—
četrt leta 6—	četrt leta 5:50
na mesec 2—	na mesec 1:90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, (I. nadstropje levo), telefon št. 34.

Izbrani vsak dan svojo izjavo oddajo in prejemajo.

Inserati veljajo: petostopna peti vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru. Upravištvu naj se pošiljajo naročila, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posredovanje števila volje 10 vstajev.

Na pisma naročila brez istodobne vplačila naročnine se ne ozira.

Narodna tiskarna telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:	za Nemčijo:
celo leto K 25—	celo leto K 28—
pol leta 13—	pol leta 14—
četrt leta 6:50	četrt leta 7:50
na mesec 2:30	na mesec 2:50

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znamka.

Upravištvu: Knafljeva ulica št. 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85.

Šoštanj — padel.

Pri občinskih volitvah v trgu Šoštanju v Šaleški dolini, torej sredi popolnoma slovenskega ozemlja, so v vseh treh razredih zmagovali nemškutarji in s tem dobili to velevažno postojanko popolnoma v svoje roke. To je važen dogodek, ki ga ni podcenjevati, naj je tudi nemškutarjska stranka pri teh volitvah delala z brezmejnimi terorizmom in z očitnim sleparstvom ter brezvestno in nepošteno izrabljala tudi najbolj nemoralna sredstva, vsega s tem niso mogli doseči in dejstvo, da je Šoštanj padel, je težak udarec za vse Slovenstvo.

Ni posebno častno spričevalo za narodno probu in značajnost Slovencev, da se morajo v različnih trgih in mestecih na Štajerskem vzdrževati nemškutarji na krnilu, in se v teh oazah sredi slovenskega ozemlja še utrjujejo in napredujejo. Par kramarjev in krmarjev v zvezi z nekaterimi uradniki — pa imajo tako moč in tak vpliv, da zadržujejo razvoj, ki je naraven, kajti da se dandanes, v dobi nacionalizma, sredi slovenskega ozemlja, pri kolikaj normalnih razmerah ne bi mogli vzdržati nemški trgi in nemška mesteca, to se ob sebi razume.

A Šoštanj je že bil v slovenskih rokah. Slovenci so bili gospodarji v tem trgu, imeli so že vsa moč v rokah, torej priliko, zagotoviti si gospodstvo, preskrbeti vse potrebno za bodočnost in utrditi slovenski živelj tako, da bi ga ne bilo več mogoče izpodrinuti. A ta Šoštanj je sedaj zopet prišel v nemškutarjske roke!

Naj kdo reče kar hoče — ta prevrat bi bil mogoč, da se slovenska stranka u sli sama kompromitirala. Denarni polom slovenskega politika iz tega kraja je poleg drugih okolnosti bil glavni vzrok, da so se mnogi prej dobri narodnjaki, ki so prej zvesto hodili s slovensko stranko, zopet zatekli k nemškutarjem. Omenjeni denarni polom je oškodoval različne zavode in veče Slovencev — vsled njega je bila pravzaprav razbita slovenska politična organizacija in tako se je zgodilo, da je v trgu, čigar prebivalstvo je po večini slovenske narodnosti, zmagovalo nemštvo. Taki denarni polomi imajo vedno za posledico demoralizacijo in iz gospodarstvenega propada se razvije prej ali slej tudi politični propad.

Obseg tega poraza ilustruje najboljše dejstvo, da so pri minulih občinskih volitvah zmagovali nemškutarji tudi v tretjem volilnem razredu, torej v tistem razredu, ki reprezentuje maso prebivalstva.

Težka je izgnanica, ki je zadela slovensko stvar. Tolazljivo je le to, da jo je vendar mogoče še popraviti. A treba bo v to resnega, vztrajnega, sistematičnega dela več let.

„20./9. 1908“ in „Ptuj“.

(Izpred sodišča.)

Sinoči se je obravnavalo pred tukajšnjim deželnim sodiščem o pritožbi konzorcija »Slovenskega Branika« glede konfiskacije kolkov »družbe sv. Cirila in Metoda« z napisom »20./IX. 1908« in »Ptuj«.

V senatu so: predsednik svetnik Vederjak, prisodniki višji deželosodni svetnik Einspieler, okrajni sodnik Kaiser. Zastopnik »Slovenskega Branika« dr. Fran Novak. Državni pravdnik Trenz. Predsednik odpravi sejo, reši, da se obravnava tiče dveh značk, ali kolkov, ki sta bila konfiskovana. O konfiskaciji po državnem pravdniku je razsodilo tiskovno sodišče, da je udeleževan v vsebini kolkov z napisom »20./IX. 1908« objektivni pregrešek zoper k. z. § 302 in odredilo, da se zaseže na temelju § 489 to tiskovino. Razlogi tej razsodbi so bili, da vsebina tega kolkov razburja javnost in daje povod k razprtijam in sovražnostim proti drugim narodnostim in drugemu jeziku. Razsodba se je razglasila v uradnem listu dne 28. januarja t. l., a proti tej razsodbi je vložil konzorcij »Slovenskega Branika« pravočasno pritožbo.

Drugi kolk z napisom »Ptuj«, je bil vsled predloga državnega pravdnika z dne 3. februarja t. l. zasežen in je spoznalo deželno kot tiskovno sodišče v svojem sklepu z dne 3. februarja t. l., da tvori tudi vsebina tega kolkov pregrešek zoper paragraf 302 k. z. ter je potrdilo zasego.

Razlogi za to zasego so bili isti, kakor pri prvem kolku.

Oba kolkov tedaj vsebujeta objektivno dejanski stan § 302 ter dajejo možnost k razprtijam med obema narodnostima.

Po predsednikovem izvajanju je povzel prvi besedo državni pravdnik Trenz, ki je v vehementnih in

brezobzirnih napadih utemeljeval svoje postopanje v tem zaseženju. Začetkom svojega govora se obrača do sodnega dvora, naj le-ta pritrdi zaplembi kolkov z napisom »20./IX. 1908« in naj zavrne ugovor zoper razsodbo. V § 302 kaz. zak. da se zahteva, da je dana samo objektivna možnost hujskati proti drugi narodnosti. Ni potreba, da bi izviralo iz tega hujskanja že kako zlo, ni treba, da bi se pokazale že zle posledice, zadostuje že, da je dana možnost, da se iz kake take tiskovine porodi sovražnost in mržnja. Posebno pa še v sedanjem času! Posebno kolk z napisom »20./IX. 1908« se je v zadnjih časih tako pogosto in v toliki množini odposiljal vojaškim krogom in posameznim vojakom, da je bilo jasno, da se je hotelo s temi pošiljankami vojaške oblasti samo žaliti in zasmejavati. V tem pogostem vpošiljanju omenjenih kolkov je videti jasno demonstrativni namen (!) odposiljalcev in kolki sami so bili le sredstvo, da izvedejo dotičniki svoje demonstrativne namene. V svojem nadaljnjem izvajanju pravi, da se ne upira več na prvotni razlog, da so ti kolki bili izdani le v ta namen, da hujskajo proti nemški narodnosti, marveč da vidi v njih namen, nasčuvati ljudstvo posebno proti vojaštvu. Izpremeni tedaj svoje prvotne razloge v toliko, da vidi v kolkov namen, demonstrirati proti vojaštvu, kar se je tudi zgodilo s pogostim in obilnim priplepljanjem na pisma, namenjena vojaškim krogom in posameznim vojakom. Zaveda se, da mu bo ugovarjal zastopnik in zahteval dokazov, a v tiskovnem postopanju so dokazi sploh nedopustni in tudi § 302 zahteva le objektivno možnost, da se krši ta zakon. Vsak pa naj bi uvidel, da je ta objektivna možnost dana, če se navedeni kolki tako pogosto in v tolikih množinah vpošiljajo vojakom, in ta objektivna možnost zadostuje, da je dan dejanski stan § 302. Sposoben je ta kolk na vsak način hujskati proti vojaštvu, zato se obrača do sodnega dvora, da pritrdi razsodbi deželnega, kot tiskovnega sodišča, ker je ta kolk pod gotovimi pogoji res sposoben ugotoviti pregrešek po § 302.

Glede drugega kolkov z napisom »Ptuj« pa ne stavi danes nobenega drugega predloga, kakor ga je navedel že v razjasnitvi zaplembi ter prepisuje sodnemu dvoru, da odloči, ali so bili ti njegovi razlogi utemeljeni ali ne.

Zastopnik pritožbe gosp. dr. Fr. Novak je na izvajanje državnega pravdnika odgovarjal tako-le:

Znameniti pravnik Löfller je pred dobrim tednom v dunajski juridični družbi pri razgovoru o novem osnutku kazenskega zakona izjavil, da imajo nekatere določbe obstoječega kazenskega zakona prav posebno zanimive lastnosti. Takšne zanimivosti vsebuje § 302 k. z. Je to takozvani kaučukparagraf; zastarel je — in sodniki mu sami nič kaj ne zaupajo. Neodkritosrčen je ta paragraf — uporaba njegova za obsodbe je pa tako redka, da bi se slučajni obsodbi na podlagi tega paragrafa v zadnjih desetih letih skoro lahko na prste sešteli. Tudi pri nas na Kranjskem se ta paragraf ni uporabljal z lepa do sedaj in to je značilno za vso to pravdo. V Ljubljani so izkopali to določbo s posebno ljubeznijo, in ne morda, da bi segli z njo po kaki osebi, pri nas se uporablja proti neživim stvarim, proti tiskovinam, tako n. pr. zadnjič proti neki brošuri, danes zopet proti dvema kolkoma, nedolžnima tiskovinama v korist »družbe sv. Cirila in Metoda«, eni z napisom »20./IX. 1908« in črnim robom, žalostnemu kolk, drugi z napisom »Ptuj« in belo — modro — rdečimi barvami, veselemu, lahkožive-mu kolku.

Prvi kolk, naš žalni kolk, naj demonstrira kar naenkrat proti vojaštvu, drugi kolk, naš lahkoživi, naš veseli kolk naj demonstrira proti vsemu! Ne glede na izpremenjeno stališče, ki ga zavzema danes državni pravdnik, se hočem opirati na razsodbo tiskovnega sodišča, ki je ugodilo zaplembi teh kolkov. Na eni strani imamo tedaj stališče tiskovnega razsodišča, ki utemeljuje svojo razsodbo tako, da vidi v izdaji teh kolkov nevarnost za javni red in mir, ker so baje kolki sposobni hujskati proti nemški narodnosti, na drugi strani imamo današnje stališče državnega pravdnika, ki vidi v izdajanju teh kolkov demonstracijo proti vojaštvu. Niti tu, niti v razlogih ne vidijo iste nevarnosti! Kako slabo je utemeljena vsa njih argumentacija! Razsodišče pravi tako, državni pravdnik utemeljuje drugače! In če niti tu ni gotovosti, kako mora stati potem vsa zadeva na slabih nogah!

Kolk z napisom »20./IX. 1908« naj bi bil naperjen proti vojaštvu? Izdal ga je konzorcij »Slovenskega Branika« v prid naši »Ciril - Meto-

dovi družbi«. Ta družba je eminentno slovensko, skrajno narodno podjetje in nima opraviti ničesar, pa tudi prav ničesar z vojaštvom. Slovenski narod sploh proti vojaštvu ni bil nikdar in tudi danes še ni, navzlic onim nesrečnim dogodkom 20. septembra 1908. Pokazal je to naš narod že nešteto in nešteto krat, pokazal ob vseh mogočih priložnostih, in kaže to tudi še danes, posebno še v državnem zboru, kjer je ravno naš narod oni, ki vladi ne dela ovir pri njenih predlogah, in vse to navzlic 20. septembra 1908 nesrečnega spomina.

In zdaj pride državni pravdnik na eni strani, da so naperjeni kolki prosvetne družbe naroda, ki ni bil nikdar in ni niti danes proti vojaštvu, — da so ti kolki namerjeni proti onemu stanu, ki mu narod ni bil nikdar sovražen, na drugi strani pa ve razsodba tiskovnega razsodišča o sovražstvu, katero lahko zaseje ta kolk med dvema narodoma!

V izdaji teh dveh obtoženih kolkov in v kolkih samih ni udeleževan objektivni stan § 302 tudi ne objektivna možnost, provzročiti tak pregrešek, to vse so le domneve, prazne, brez podlage. Iz kolkov samih ni razvidno nič, tudi niti najmanjše, kar bi moglo izdati nekaj kaznjivega. Dejati jih je treba kot navadno tiskovino, na rešeto. Presojati je treba le tiskovino kot tako, ne ono, kar kdo misli, ko pošilja kolk v svet. Misli pa ni mogoče dokazati in izjaloviti bi se vsak dokaz, ko vendar dva ne mislita enako.

20. septembra 1908 sta izdahnili dva mladeniča na cesti svoje mlado življenje. To je tragičen, nad vse pretresljiv dogodek. In zgodilo se je to ob priliki, ko se je obravnavala zadeva »Ciril - Metodove družbe«. Dolžnost družbe je bila, da ohrani spomin na ta dva tako rano premislila, v svoji mladosti svojim in narodu odtrgana bitja. Ohraniti spomin je bil smoter kolkov s črnim robom, ne pa vzburiti sovražnost proti vojaštvu kot takemu, in le zlobno podtikanje je to, če se trdi, da je imel kolk kak tak namen. Nobena konfiskacija, nobeno uradno postopanje ne more preprečiti tega spomina na padle žrtve, ne more ga izbrisati, ker je uspevan v dušo vsakega narodnega Slovenca. Kdo je zakrivil smrt teh dveh mladeničev, to ni razvidno iz kolkov, in ravno to, da na kolkov ni videti sledu onih krivcev, je dokaz, da naj služijo kolki

LISTEK.

Čegava bo?

(Konec.)

»Jaz se ne delam norca, muleci«
»Jelka se ne bo nikoli zaljubila v takega backa!«
»Tisto ni meni nič mar. Včeraj sva bila v tivolskem drevoredu, amen!«
»Veš, Jože, kaj takega bi pa jaz nikoli tako ne ohešal na veliki zvon tot ti. Kaj bo to, en ubog sestanek?«
»Kaj pa še češ drugega?« se je obregnil Baron, ki se je že veselil na pretep.
»Tebi ne bom pravil, kaj. Toliko ti povem, da se Jelka za Jožeta še ne zmeni ne.«
»Ti ravno veš; sicer ne bi bila prišla na moje vabilo«, se je zagnal Jože.
»Bog ve, če je to res, je rekel Drago navidezno mirno.
»Seveda. — Zljaj povej, če si že imel kak sestanek ali še nobenega!«
»Že več.«
»Jaz ti pa samo to povem, da ti je ne odstopim, in če imaš deset stankov.«
»Jaz pa tebi ne.«

»Oba je pa res ne moreta imeti«, se je oglasil Muhca.

»Na kakšen način se mora odločiti, čegava bo«, je menil Štorklja. Bučanje v razredu je pričelo, da so s tem vsi zadovoljni. Tudi Jože in Drago sta končno prav počasi pokimala.

»Torej — ali ste kontent?« je ogovoril nato Kostrun ves razred. En sam glas je zadonel iz splošne tišine: »Kako bomo pa to doleteli?«

»Pojdita se ruvat, kdo bo zmaga«, je predlagal drug glas.

»Potem zmaga itak Jože«, je odkimal Kostrun.

»Pojdita gumba štet«, se je glasil nov predlog.

»Kaj bolj idealnega bi si bil pa že lahko izmislil«, se je uprl Drago.

»Amerikanski duel«, je zavpil Baron.

»Če si ti zraven, boš prav gotovo goljufal«, je odklonil Muhca nasproti Jožetu.

»V loterijo pojta staviti, kdor prej zadene, jo bo imel«, se je oglasil Štorklja še enkrat, da bi podprl licitacijo.

»To pa predolgo traja; predno pride kaj ven, bo ljubezni že davnaj konec.« S temi besedami je pokopal Kostrun tudi ta predlog.

»Potem pa napravita tako, da se pustita v ponedeljek od Bevske vpra-

šati, in kdor bo bolj znal, tistega pa bo«, se Štorklja ni dal ugnati.

Petošolci so spravili prvi hip samo nekaj: »O!« iz sebe, potem je vse umolknilo, nato je prikimal Drago in končno se Jože. In kakor bi bil kdo razred rešil začaranih spon, so se vsi še enkrat zadovoljno zarežali in se nato počasi razšli. Ob enajstih pa, ko je prišel Bevs v razred, se je pri njem oglasil najprej Jože, potem pa še Drago. Bevs si je nekaj zapisal, in stvar je bila do ponedeljka odpravljena.

Bevs je imel tudi v ponedeljek tretjo uro, tako da sta imela naša dva junaka še dve uri časa, da sta sprejela zadnje skrivnosti botanike vase. Že ob osmih je bila belina njunih oči preprežena s precej gosto mrežo rdečih žilic, in ob desetih je bilo tam več rdečega nego belega. V klopih je bilo vse pripravljeno na najhujši boj, le pripravo za goljufanje sta si bila, bojavnika prepovedala.

Točno ob četrt na enajst je vstopil mali, suhi Bevs, strah dveh tretjin cele gimnazije. Danes je gledal še prav posebno grdo in ujemno. Že pri vratih je strašansko fiksiral ubogega Drago, da so se ta že nadejali lepih reči; toda kmalu nato je do-

bil Jože isti pogled, da je tudi njega hudo, hudo zabeležil. Bevs je zapisal vse potrebno v razrednico, in potera je izvel katalog —

Drago je bil v abecedi bolj sprejeto, zato je prišel prvi na vrsto. Počasi se je dvignil iz klopi, potem je naglo stopil na oder, si popravil suknjo, potegnil roko čez oči, jo dejal na križ in pokazal odločno figo.

Bevs pa se je zasukal za devetdeset stopinj, da je gledal Drago naravnost v obraz in stavil prvo vprašanje.

Drago je odgovoril počasi, premišljeno, dobro povdarjajoč in prav. Motilo ga je samo to, da je bilo vprašanje v knjigi neznansko daleč zadaj, petinštirideset strani pred nazadnje vzeto tvarino. Bevs je stavil vprašanje za vprašanjem; vedno bolj se je bližal koncu. Drago je odgovarjal kakor hudodelec na tezalnici. Bled je bil kot smrt; največ rdečice je bilo na ušesih in v očeh, dočim je imel ustnice skoraj popolnoma bele.

Bevs je lezel počasi dalje. Drago je stal sredi odra kot kip in odgovarjal kot gramofon; strmel je v kos zidu kaka dva metra nad Bevsovo glavo; ni se zmenil za nobeno goljufijo, končno niti zato ne več, ali odgovarja prav ali ne.

Bevs je končal tri strani pred zadnjo tvarino. Drago je odgovoril še

nekam prav, potem je pa počasi odjadral v klop. Bled kakor zid se je skoraj vlegel na klop, dočim je Jože počasi potoval na oder.

Prvo vprašanje, ki ga je dobil, je bilo osemtrideset strani pred končno tvarino. Jože ga je znal. Govoril je zelo mirno in se delal, kot bi na celi stvari prav nič ne bilo. Toda že pri drugem vprašanju se mu je zapletlo. Bevs je postal nervozen in začel biti z desno roko ob levo, kar pa Jožeta navidezno nič posebno ni motilo. V razredu se ni nič izpremenilo, samo Drago se je dvignil in topoštrlel v Jožeta. Ta se je zdaj odkašljal in začel odgovarjati, da je ves razred strmel. Na pet vprašanj je odgovoril jako hitro, gostobesedno in popolnoma prav. Pri osmem vprašanju jo je zopet tako neusmiljeno zavozil, da se je tam zadaj neke oglasil pritajen: »Oho!« Bevs je odkimal in se začel jeziti, potem se je malo pomiril in dal Jožetu še par vprašanj. Ta je odgovoril popolnoma mirno, pa tudi popolnoma narobe. Šele pri zadnjem vprašanju se je zopet malo popravil. Nato ga je Bevs napodil in porabil tistih par minut do konca ure za razlaganje. Jože je sedel čisto mirno v svoji klopi in sravnodušno na tablo.

Ob enajstih pa je dal dolgi Štorklja zastražiti vrata, postavil

